

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2017, TILINPÄÄTÖS 31.12.2017

Sivistystoimiala

Palvelualue: Perusopetus

Sopimuksen tarkoitus:

Operatiivinen sopimus on kasvatus- ja opetuslautakunnan ja toimialan välinen sopimus perusopetuspalveluista. Operatiivinen sopimus sisältää palvelualueen keskeiset toiminnalliset tavoitteet, tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit, työvoiman käytön ja laatutavoitteet mittareineen.

1 Lähtökohdat

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Se luo perustan oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle, vahvistaa oppimaan oppimista ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Perusopetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen kuuluu myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Suomenkielisen perusopetuksen kouluja on 31. Niissä on oppilaita yhteensä 11753, kansainvälisessä koulussa on lisäksi 244 oppilasta. Palvelualueella toimii kolme yhteistyöaluetta. Pitkään jatkunut oppilaiden määrän väheneminen on pysähtynyt ja oppilasmäärä on kääntynyt alakouluissa kasvuun. Perusopetuksen oppilaista noin 12 % on vieraskielisiä. Opetettavia äidinkieliä on 24. Noin 12 % oppilasta tarvitsee erityistä tukea opinnoissaan (1407). Turun perusopetuksessa on erikoisluokkatoimintaa mm. kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Erikoisluokilla on oppilaita 1923, mikä on noin 15 % perusopetuksen oppilaista. Ulkokuntalaisia oppilaita on 627 (5,3 %)

1..2 Toimintaympäristön muutostekijät

Oppilasmäärä on kasvussa alakouluissa. Samoin vieraskielisten oppilaiden määrä kasvaa. Oppilasmäärien kasvu keskittyy tietyille alueille, etenkin Hirvensaloon ja Yli-Maariaan. Vieraskielisten oppilaiden määrä on kasvanut etenkin turvapaikanhakijoiden vuoksi. Valmistavaa opetusta tarvitaan aiempia vuosia enemmän ja samoin myös muuta oppimisen tukea valmistavan opetuksen oppilaiden siirtyessä perusopetukseen.

Merkittävänä kansallisena uudistuksena perusopetuksessa on otettu käyttöön uusi opetussuunnitelma. Vuosiluokilla 1-6 se astui voimaan kokonaisuudessaan, Vuosiluokat 7-9 siirtyivät siihen yleisten linjausten ja toimintakulttuurin osalta myös 1.8.2016, mutta tuntijaon ja oppiainesisältöjen sekä arvioinnin osalta siihen siirrytään 1.8.2017 alkaen portaittain 2017, 2018 ja 2019 niin, että aloittavat 7. luokat ottavat sen vuosittain käyttöön kokonaisuudessaan.

Opetussuunnitelma korostaa koulua oppivana yhteisönä. Ns. laaja-alaisella osamisella, yhdessä tekemisellä ja osallisuudella on suuri merkitys, samoin omien tavoitteiden asettamisella, onnistumisen kokemuksilla, oman työn arvioinnilla ja fyysisellä aktiivisuudella. Oppimisympäristöjä laajennetaan ulos luokkahuoneesta. Tieto- ja viestintäteknikkaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta. Opetusta eheytetään ja käyttöön otetaan ns. monialaiset oppimiskokonaisuudet. Kulttuurisesti muuntuvassa koulussa paikallinen ja globaali limittyvät. Kielitietoisuus merkitsee, että jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Toimintaympäristön suurimpia haasteita on koulurakennusten kunto. Talous on entistä tiukempaa erillisvaltionavustusten pienenemistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on lakkauttanut perusopetusryhmien pienentämiseen kohdistamansa valtionavustuksen ja pienentänyt tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin kohdistettavaa valtionavustusta. Tämä aiheuttaa sen, että opetusryhmien koko kasvaa ja oppilaiden tukemiseen ja tasa-arvoisten mahdollisuuksien luomiseen varattu resurssi pienenee. Samaan aikaan tuen tarve lisääntyy, mikä näkyy esim. tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden määrän lisääntymisenä. Myös kerhotoimintaan saatiin lukuvuodeksi 2016-2017 vähemmän hankerahoitusta. Liikkuva koulu – hanke kehittää oppilaiden arkiliikuntaa ja kehittää kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuuksia toimia kouluilla ilta- ja viikokoulun tarjoajina. Tämä hankerahoitus on poikkeuksellisen tuntuva.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Perusopetuksen yhteisiksi kehittämistavoitteiksi lukuvuonna 2016–2017 on asetettu:

- Uuden opetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin laadukas käyttöönotto
- Koulun omat kehittämis- ja arviointikohteet
- Seuranta: tammikuussa 2017 toteutetaan perusopetuksen laadunarviointikyselystä Oppilaan arki -kokonaisuus. Kevään veso-päivänä arvioidaan tavoitteen onnistumista mm. kyselyn tulosten pohjalta.

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €	TOT 2015	TOT 2016	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017	
Tulot	12.846	8.979	6.989	3.081	7.386	
Menot	114.253	115.826	114.269	57.525	114.467	
Netto	-101.407	-106.847	-107.279	-54.444	-107.081	
Muutos-%						

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TOT 2015	TOT 2016	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017	
Htv	1250	1250	1235	1272,5	1236	
Palkat ja palkkiot	52 140 039	51 903 025	50 723 488	26 068 255	51 138 617	
Sijaistus %	69,50	52	52	68,3	57,6	
Sairauspoissaolo%	3,20	3,0	3,0	3,6	3,0	
Lisätietoja:						

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö

	TOT 2015	TOT 2016	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017	
Tilat yhteensä (m ²)	153 617	147 235	148 797	148 797	149409	
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)						
Muut tilat (m)						
Alueet yhteensä (ha)						
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	22 432 340	24 065 042	24 223 695	12 111 848	24 081 325	
Lisätietoja:						

4 Toiminnalliset tavoitteet

4.1 Operatiiviset tavoitteet

Strategiasta johdetut tavoitteet

Strategisen sopimuksen tavoite	Linjauksen tunnus/alatavoite	Palvelualueen projekti, hanke tai toimenpide	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Mittarin seuranta-väli	Vastuu (tulosalue/ yksikkö)	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017	
Lisätään tuottavuutta tekemällä ehkäisevästä työstä kaiken toiminnan kivijalka	2.1.2.	Varhainen puuttuminen, kolmiportaisen tuen tehikas käyttö, osallistaminen, toimintatapojen kehittäminen, moniammatillinen työ, kodin ja koulun yhteistyö, puheeksi ottaminen, kiusaamisen vastainen toiminta, yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toiminta hyvinvoinnin lisäämiseksi	E	2 vuotta	Palvelu-aluejohtaja, erityispalvelupäällikkö, rehtori, opetushenkilöstö, oppilashuoltohenkilöstö	Laadunarviointi 2017: Rehtorit: 2,5 Opettajat 2,5 (asteikko 1-4)	Toteutetun laadunarvioinnin tulos henkilöstön osalta 3,12 (asteikko 1-4)	Tavoite saavutettu	
Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla	2.2.1.	Osaamisprofiilit, kehityskeskustelut, Vertaisoppiminen, koulu oppivana yhteisönä, pedagogiset iltapäivät, koulutuksessa opitun jakaminen työyhteisölle	E, Ma- jakka- ver- kosto NPDL K: Osaava TSO- projektit			Tavoite: Kehityskeskustelut 95 %, osaamisen käsittely 95 % Koulutuksen riittävyys 95%	Kehityskeskusteluja käyty 1170 -> 90 % Osaaminen arvioitu 71 % koko henkilöstöstä Koulumme on oppiva yhteisö -arviointi 3,19 (asteikko 1-4)	Kehityskeskusteluja käyty 1181 -> 96 % Osaaminen arvioitu 64 % koko henkilöstöstä (syksyllä aloittaneet uudet henkilöt laskeneet osaamisen arviointi-%:ia) Koulumme on oppiva yhteisö -arviointi 3,19 (asteikko 1-4)	

<p>Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen</p> <p>Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä</p>	<p>2.2.2 (2.2.1.) (3.2.3.)</p>	<p>Luodaan malli henkilökohtaisten päätelaitteiden hankintaan kaikille oppilaille 4.-9.luokilla.</p> <p>Tuetaan oppimisympäristöjen kehittämistä projekteilla, opettajien koulutuksella ja vertais- tuella.</p> <p>TOP-keskuksen järjestämiin koulutukset osallistutaan.</p>	<p>K</p>		<p>Kaupungin- valtuusto, It- palvelut, TOP-keskus, palvelu- aluejohtaja, rehtorit ope- tushenkilöstö</p>	<p>Henkilökohtai- set päätelait- teet kaikilla 4. ja 7.-luokkai- silla</p> <p>Kaikki opetta- jat käyttävät TVT-laitteita opetuksen tu- kena</p> <p>TVT-strate- gian mukainen mittari käy- tössä</p>	<p>Päätelaittei- den valinta, kilpailutus ja ti- laus tehty kai- kille 4. ja 7. luokan oppi- laille.</p> <p>Kaikki opetta- jat käyttävät tv- t –laitteita opetuksen tu- kena.</p> <p>Uusi tv- t –stra- tegia on par- haillaan val- misteilla.</p>	<p>Tavoite saavu- tetaan</p> <p>Tavoite saavu- tetaan</p>	
<p>Vieraskielisen vä- estön suomen ja ruotsin kielen tai- don kehittymistä ja suomalaisen yhteis- kunnan tuntemusta tuetaan riittävällä koulutustarjonnalla</p>	<p>2.2.3.</p>	<p>Laadukas monikulttuurinen ope- tus, johon varattu riittävä henki- löstöresurssi</p> <p>Kielitietoisuus, suvaitsevaisuus ja globaali lähestymistapa kes- keisinä periaatteina opetuksessa</p>	<p>E</p>		<p>Toimialajoh- taja, palvelu- aluejohtaja, monikulttuu- risen opetuksen suunnit- telija, rehto- rit, opetus- henkilöstö</p>	<p>Monikulttuuri- sen opetuksen pedagogista tasoa pidetään yllä valtakun- nallisella ja paikallisella täydennyskou- lutuksella ja pyritään löytä- mään tehtäviin kelpoiset opet- tajat</p>	<p>Yhteistyötä koulutusten järjestämi- sessä on tehty mm. Turun Yli- opiston OKL:n kanssa ja Bra- hea-keskuk- sen kanssa, joka on järjes- tänyt omakieli- sille opettajille ja oman äidin- kielen opetta- jille täyden- nyskoulutusta. Opettaja on osallistunut valtakunnalli- siin ja paikalli- siin koulutuk- siin. Turussa on tällä het- kellä meneil- lään useampia</p>	<p>Tavoite saavu- tetaan</p>	

							hankkeita monikulttuurisuuden liittyen jotka järjestävät koulutuksia		
Palveluverkon tarkastelu	2.2.6 (2.2.2) (2.2.8)	Valmistellaan seuraava palveluverkkoselvitys vuoden vaihteessa 2017/2018			Toimialajohtaja, palvelualuejohtaja, Kiinteistöliikelaitos	Kiinanmyllyn koulun tilakysymykset ratkaistu.	Kiinanmyllyn tilakysymys on ratkaistu ja muutto toteutettu.	Tavoite saavutettu. Muutto tehty	
Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa	2.3.5.	Opetussuunnitelman mukainen toiminta. Oppilaat ja huoltajat osallistuvat koulunkäyntiä koskevien asioiden käsittelyyn. Työyksiköissä jaettu johtajuus ja avoimuus. Laadukas oppilaskuntatoiminta, Lasten Parlamentti ja Nuorisovaltuusto	E	2 vuotta	Esimiehet, opetushenkilöstö, osallisuuden koordinaattorit	Laadunarvioinnin 2017 arvo 3,0	Asiakohdan laadunarvioinnin tulos: Oppilaat 3,05 Huoltajat 2,96 Henkilöstö 2,97 Oppilaskunnat ja parlamentti kokoontuvat säännöllisesti	Osallisuus lukuvuonna 2017/2018 koulujen kehittämisen yhtenä painopistealueena. Tavoite toteutuu.	
Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen: Terveiden elämäntapojen edistäminen	2.3.3. (2.3.1) (2.2.8)	Oppilaiden koulupäivän aikaista liikuntaa kannustetaan ja tuetaan aktiivisin keinoin. Kerhotoiminnalla sekä aamu- ja iltapäivätoiminnalla edistetään pysyvien harrastuspolkujen syntymistä. Koulympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehditaan. Turun liikkuva koulu- hanke toteutetaan yhteistyössä vapaa-aikeimialan kanssa. Lasten ja nuorten liikkumisen tavoitteena on 2 h/päivä.	.	1 vuosi	Rehtorit, opetushenkilöstö, hankekoordinaattorit, Vapaa-aikeimiala, 3. sektori	Liikkuva koulu –hankkeen arviointitulokset osoittavat liikunnallisen ja tervellisen elämäntavan lisääntyneen.	Keskimäärin 2 500 oppilasta on osallistunut koulun kerhotoimintaan (Liikkuva koulu-harrastetoiminta ja koulujen kerhotoiminta) viikoittain koko lukuvuoden ajan. - Kerhoihin ovat osallistuneet myös vähän liikuntaa	Tavoitteet saavutetaan	

		<p>Kannustetaan kolmannen sektorin toimijoita yhteistyöhön koulupäivän ja iltapäivien liikunnallistamisessa osana Liikkuva koulu-projektia.</p>					<p>harrastavat oppilaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lähes kaikissa kouluissa toimivat välituntiohjaajat, jotka liikuttavat muita oppilaita välituntisin. - Pitkien välituntien käyttöönoton yleistyminen. - Koulumatkaliikunnan edistäminen erilaisin kampanjoin osassa kouluista. - Istumisjaksojen katkaiseminen oppitunnilta taukojumppilla ja toiminnallisilla opetusmenetelmillä. <p>Move -mittaukset jatkossa fyysisen toimintakyvyn kehittymisen seurannassa.</p>	<p>Koko perusopetuksen henkilöstö koulutettu toiminnallisiin opetusmenetelmiin.</p> <p>Toteutuu. Olemme mukana valtakunnallisissa mittauksissa ja seurannassa.</p>	
--	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Osaava- ja oppiva kaupunkilainen: Vanhemmuuden tuki	2.2.8 (2.2.5)	Kasvatuskumppanuus, huoltajan osallisuuden lisääminen, kodin ja koulun yhteistyön muotojen kehittäminen, huoltajien vertaistuki, vanhempainryhmät, yhteistyö 3. sektorin kanssa.	E	2 vuotta	Palvelu-aluejohtaja, erityispalvelupäällikkö, rehtorit, opetus- ja oppilashuoltohenkilöstö	Laadunarviointi 2017: tulos 2,5/4	Laadunarviointitulokset: Henkilöstö 3,16, huoltajat 2,89 ja oppilaat 3,21	Tavoite saavutettu	
Terve- ja hyvinvoiva kaupunkilainen: Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	2.1.2. (2.2.3.)	Vieraskielisten oppilaiden tukeminen, kiusaamisen vastainen toimintamalli ja sen mukaiset toimenpiteet. Uusien oppilaiden ryhmäyttäminen opintojen alussa. Yhteisölliset oppimistavat, kummioppilastoiminta, tukioppilastoiminta, kerhotoiminta. Koulun yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän luomat toimintamallit.	E	1 vuosi	Koulujen yhteisölliset oppilashuoltoryhmät, opetus- ja oppilashuoltohenkilöstö	Yhteisölliset oppilashuoltoryhmät ovat kiinnittäneet yksinäisyyden vähentämiseen aktiivista huomiota	Ryhmiä työs- kentely aloi- tettu	Tavoite toteutuu	
Vaikuttava ja uudistuva kaupunki: Tietojohtamisen kehittäminen	2.2.2.	Tietojärjestelmien tehokas käyttö resursoinnin ja toiminnan kehittämisen pohjana. Tietovaraston hyödyntäminen.	E		Konsernihallinto, projektihenkilöstö, palvelu-aluejohtaja, Siton hallinto, rehtorit	Tietovarastoa hyödynnetään päivittäistyös- kentelyssä.	Työ kesken	Tietovaraston hyödyntäminen etenee, työtä jatketaan 2018.	
Lisätietoja:									

Muut tavoitteet

Tavoitteen peruste (uudistamisohjelma, muu)	Palvelualueen tavoite (=toimenpide, projekti, hanke, muu)	Salkunhallinnassa mukana (K/E)	Mittarin seuranta- väli	Vastuu (tulosalue/ yksikkö)	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017	
Lisätietoja:								

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopistealue	Palvelualueen tavoite TA 2017	Mittarin seuranta-väli	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Sivistystoimialan sairauspoissaolon (%) aleneminen edellisiin vuosiin verrattuna (2016 3,3 %)	v	3,5 %	3,0 %
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden määrä	v	ei tiedossa	3
Turku on vetovoimainen työnantaja	Sivistystoimialan HTV-tavoite asetetaan sopimuksen kohdassa "Resursien käyttö" ja on 3610	v	1 272,5	1236
Lisätietoja:				

5.2 Toimialoittain/palvelualueittain seurattavat (taulukko poistetaan, mikäli toimialalla ei ole Kunta 10 –palvelualuekohtaista seuranta)

Kunta 10- mittarit, tulokset joka toinen vuosi	TOT 2014	TOT 2016	Mittarin seuranta-väli	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017
Työnantajan suosittelu (suosittelee %)	68,8	76 %		69,50	Kysely toteutetaan 2018	Kysely toteutuu 2018
Päätöksenteon oikeudenmukaisuus	3,18	3,29		3,20	..	..
Kehityskeskustelujen käyminen (kyllä %)	62,9	86%		75 (kev.-16 96% SAP)	..	96%
Työpaikan ilmapiiri	3,85	3,8		3,90	..	..

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	Seuranta- väli	TOT 2015	TOT 2016	TA 2017	TOT 30.6.2017	TOT 31.12.2017	
Perusopetukseen valmistavan opetuksen (valmo) oppilaat	V	kerran vuodessa*	190	220	220	127	115	
Perusopetuksen jälkeen sijoittuneet	L/V	kerran vuodessa*	99,4 %	99,5%	99,5%	99,5%	99,5	
Kustannukset €/oppilas	T/T	kerran vuodessa	7980	8090		8008	7851	
• oppilasmäärät 20.9. laskentapäivänä.								

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

K/T= Kysyntä/tarve

L/V=Laatu/vaikutavuus

S/P=Saataavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus